

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 13 februari 1925 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av vissa av Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under nionde huvudtiteln gjorda framställningar jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

Utskottet får härigenom avgiva utlåtande i anledning av följande av Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition under nionde huvudtiteln gjorda framställningar.

1:o Ordinarie reservationsanslaget till understödande av prisbelöningar av hästar och därav härflytande kostnader har av Kungl. Maj:t i förslaget till riksstat för budgetåret 1925—1926 uppförts med oförändrat belopp 70,000 kronor.

(Statsrådsprotokollet sid. 99—103.)

Anslaget i fråga var för 1922 upptaget till 184,000 kronor. I riksstaten för första halvåret 1923 upptogs detsamma med 70,000 kronor, vartill stuteriöverstyrelsen med utgående från ett årsbehov av 184,000 kronor beräknat utgifterna under första hälften av ett kalenderår.

Då, i betraktande av nödvändigheten att minska statsutgifterna, till statsbidrag för prisbelöningar av hästar ansågs böra disponeras för kalenderåret 1923 allenast vad för detta år stode till förfogande, nämligen dels det i riksstaten för första halvåret 1923 uppförda anslaget av 70,000 kronor och dels en å anslaget för 1922 uppkommen behållning av omkring 30,000 kronor eller sålunda tillhoppa 100,000 kronor, och för kalenderåret 1924 högst lika stort belopp, förordnade Kungl. Maj:t den 30 december 1922, att vissa av stuteriöverstyrelsen föreslagna avvikelser från premieringsreglementets föreskrifter finge under 1923 och 1924 äga rum.

I riksstaten för budgetåret 1924—1925 är för hästpremieringen under 1925 uppfört ett ordinarie reservationsanslag av 70,000 kronor. Vid anslagets beräkning förutsattes, att av de under 1923 influtna totalisatormedlen, vilka uppgingo till i runt tal 30,000 kronor, ej borde användas mera än 20,000 kronor till hästpremieringen under 1924. Till hästpremiering under 1925 kunde alltså av 1923 års totalisatormedel reserveras i runt tal 10,000 kronor. Då för 1924 totalisatormedlen kunde beräknas komma att icke oväsentligt överstiga det under 1923 influtna beloppet, ansågs anslaget för ändamålet i riksstaten

Prisbelöningar av hästar.

(ordinarie anslag.)

[40.]

för budgetåret 1924—1925, avseende utgifterna under kalenderåret 1925, kunna begränsas till 70,000 kronor.

Av statsrådsprotokollet i ärendet inhämtas bland annat, att departementschefen i likhet med stuteriöverstyrelsen ej funnit anledning föreligga att hemställa om förlängning av de provisoriska avvikelser från premieringsreglementet, som voro gällande intill utgången av 1924 och vilka inneburo dels att de enligt reglementet utgående skådepenningarna finge vara tillverkade av oxiderad brons i stället för av silver och dels att penningprisen under vissa förutsättningar finge nedsättas under de i reglementet bestämda belopp. Det kunde nämligen, framhåller departementschefen, befaras, att dylika inskränkningar, tillämpade under en längre följd av år, skulle komma att menligt inverka på intresset för hästaveln. Med hänsyn härtill och då de för ändamålet disponibla totalisatormedlen jämte beviljat statsanslag torde möjliggöra att vid 1925 års premiering tillämpa reglementets föreskrifter utan ifrågavarande begränsningar, hade starka skäl syntts departementschefen tala för att provisoriska föreskrifter av angiven innebörd ej bleve gällande vid dessa premieringar.

Departementschefen har vidare i detta sammanhang erinrat, hurusom riksdagen vid behandling av frågan om anslag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1924—1925 (se R. skr. 1924 nr 22 p. 1) under framhållande av angelägenheten att av de för hästpremieringen avsedda medlen en större del än dittills komme själva premieringen till godo förklarar sig vilja understryka av dåvarande departementschefen i statsrådsprotokollet vid ärendets behandling den 2 januari 1924 uttalad uppfattning, att en utredning borde verkställas, huruvida genom förenkling av hästpremieringsnämndernas organisation eller eljest besparing i förvaltningsomkostnaderna för premieringen kunde vinnas.

Sedan berörda utredning slutförts, har Kungl. Maj:t den 31 december 1924 beslutat ändring i gällande hästpremieringsreglemente (1920, nr 800), varigenom antalet av de av Kungl. Maj:t utsedda ledamöterna i premieringsnämnderna minskats från två till en.

Vad härefter själva anslagsfrågan beträffar, erinrar departementschefen, att statens andel i de under 1924 influtna totalisatormedlen uppgått till i runt tal 103,000 kronor, varav för 1925 beräknats tagas i anspråk 50,000 kronor, samt beräknar i likhet med stuteriöverstyrelsen att under 1925 komma att inflyta 80,000 kronor. För 1926 års hästpremieringar skulle således komma att av totalisatormedel stå till förfogande tillhoppa 133,000 kronor. Departementschefen har emellertid ansett, att av ifrågavarande medel ett belopp av 25,000 kronor borde för budgetåret 1925—1926 användas till åtgärder för inhemska häststammar och stamboksföring rörande hästar. Av 1924 och 1925 års totalisatormedel skulle då allenast 108,000 kronor kunna påräknas för hästpremiering under 1926. Vid sådant förhållande har departementschefen ansett anslaget för prisbelöningar av hästar böra bibehållas oförändrat vid 70,000 kronor, varigenom ett samman-

lagt belopp av 178,000 kronor komme att stå till förfogande för häst-premiering under 1926, vilket belopp med hänsyn jämväl till förenklingen i premieringsnämndernas organisation departementschefen ansett vara för ändamålet fullt tillräckligt.

Utskottet, som icke har något att erinra mot vad departementschefen i ärendet anfört, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1925—1926 uppföra ordinarie reservationsanslaget till understödjande av prisbelöningar av hästar och därav härflytande kostnader med oförändrat belopp 70,000 kronor.

2:o) Anslag dels för tillvaratagande och utveckling av sådana i Sverige förekommande s. k. lanthästar, som kunna innefattas under benämningen »inhemska häststammar», dels ock för understödjande av stamboksföring rörande hästar hava av riksdagen å extra stat anvisats för tiden från och med 1914 intill utgången av budgetåret 1923—1924.

Åtgärder för inhemska häststammar samt stamboksföring rörande hästar.

[41.]

För budgetåret 1923—1924 uppfördes anslaget för tillvaratagande och utveckling av inhemska häststammar med 20,000 kronor och anslaget till understödjande av stamboksföring rörande hästar med 10,000 kronor.

För budgetåret 1924—1925 beräknades kostnaderna för ifrågavarande ändamål kunna bestridas från hästavelnsfondens avkastning, varför något särskilt anslag ej anvisades.

Då enligt departementschefens anförande under punkt 41 för ifrågavarande båda ändamål för budgetåret 1925—1926 beräknats tagas i anspråk ett belopp av sammanlagt 25,000 kronor av totalisatormedel, har uppförande i riksstaten för samma tid av särskilt anslag icke ifrågasatts.

Detta har utskottet härigenom velat för riksdagen

omförmåla.

3:o) Under punkt 42 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att höja ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av nötboskaps-
aveln, nu 205,000 kronor, med 60,000 kronor, till 265,000 kronor.

*Befrämjande i allmänhet av nötboskaps-
aveln.*

(Statsrådsprotokollet sid. 105—107.)

(ordinarie
anslag.)

Under en följd av år har i riksstaten funnits upptaget ett ordinarie anslag till premiering av nötboskap. Det årliga anslagsbeloppet är från och med 1921 upptaget till 205,000 kronor.

[42.]

Sedan Kungl. Maj:t underställt 1922 års riksdag ändrade bestämmelser för understöd av nötboskapspremiering och tjuvföreningar, hava den 15 juni 1922 utfärdats dels reglemente (nr 302) för med statsmedel understödd premiering och stamboksföring av nötboskap och dels kungörelse (nr 303) angående statsbidrag till nötboskapsavelns främjande, vilka författningar trätt i tillämpning från och med ingången av 1923.

Såsom skäl för den föreslagna ökningen av anslaget har av departementschefen i anslutning till lantbruksstyrelsens uttalande i ämnet framhållits, att anslagsmedel borde stå till förfogande i något så när den omfattning de nya premieringsbestämmelserna krävde. Av statsrådsprotokollet framgår, att hushållningssällskapens för 1924 sökta bidrag uppgått till ett sammanlagt belopp av icke mindre än 279,150 kronor, vilket belopp kunnat i sin helhet av lantbruksstyrelsen tillstyrkas, därest tillräckliga medel stått till förfogande.

Utskottet. Utskottet ansluter sig till Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må höja ordinarie reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av nötboskapsaveln, nu 205,000 kronor, med 60,000 kronor, till 265,000 kronor.

Understöd åt kontrollföreningsverksamhet. 4:o) Under punkt 43 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till understöd åt kontrollföreningsverksamhet anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 60,000 kronor.

(extra anslag.) Till understöd åt kontrollföreningsverksamhet — vartill statsbidrag förut utgått från anslaget till höjande av det mindre jordbruket — har riksdagen för ett vart av budgetåren 1923—1924 och 1924—1925 anvisat ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor.

[43.]

Bestämmelser för anslagets användning äro meddelade i kungörelsen den 8 juni 1923 (nr 246).

Enligt statsrådsprotokollet har för 1924 begärts bidrag från ifrågasvarande anslag med tillhoppa närmare 63,000 kronor.

Utskottet. Den av stegrade anspråk på anslaget sålunda motiverade ökningen med 10,000 kronor föranleder icke någon utskottets erinran.

Utskottet hemställer därför,

att riksdagen må till understöd åt kontrollföreningsverksamhet anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 60,000 kronor.

5:o) Under punkt 44 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för bestridande av kostnaderna för förnyad tävlan för utseende av avelscentra för nötboskap anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 16,500 kronor.

*Avelscentra
för nötboskap.
(extra anslag.)*
[44.]

(Statsrådsprotokollet sid. 108—118.)

Sedan av riksdagarna 1902, 1908 och 1913 beviljats anslag till bildande och upprätthållande av avelscentra för nötboskap, gjorde Kungl. Maj:t i proposition nr 101 till 1918 års riksdag framställning om beviljande av medel för anordnande av ny avelscentertävling beträffande fjällras och ayrshireras. Tävligen skulle pågå under två år eller till den 31 oktober 1920. Avelscentra skulle därefter uppehållas intill den 1 november 1925.

Sedan riksdagen biträtt förslaget, utfärdade Kungl. Maj:t den 13 september 1918 kungörelse (nr 729) med föreskrifter i fråga om bildande och upprätthållande av avelscentra för nötboskap, däri vissa ändringar vidtagits genom kungörelserna nr 197 år 1921 och nr 513 år 1922.

För 1922 har riksdagen för ifrågavarande ändamål beviljat såsom reservationsanslag å extra stat 37,000 kronor. På grund av förefintlig reservation och anlåtande av avkastningen utav fonden för hornboskaps- och fåravelns förädling har anslag för budgetåren 1923—1924 och 1924—1925 icke begärts av riksdagen.

De genom 1918 års tävling utsedda avelscentra äro i verksamhet till och med oktober månad 1925.

Kungl. Maj:ts förevarande framställning avser beredande av medel för anordnande av nya avelscentertävlingar beträffande fjällras och ayrshireras.

I syfte att nedbringa kostnaderna för den nya avelscentertävlingen har lantbruksstyrelsen ifrågasatt vissa ändringar i nu gällande bestämmelser å förevarande område.

Ur lantbruksstyrelsens skrivelse i ämnet torde i sådant avseende här få meddelas följande.

Lantbruksstyrelsen har till en början ifrågasatt att för att besättning av fjällras skulle kunna utmärkas såsom avelscentrum minst 70 (nu 60) procent av besättningens hela koantal och i varje fall minst 10 kor skulle vara intagna eller berättigade till intagning i riksstambok för fjällras och återstående kor tillhöra lägst tredje klassen i förberedande avdelning till dylik stambok samt, beträffande besättning av ayrshireras, att minst 70 (nu 60) procent av hela koantalet och i varje fall minst 20 (nu 15) kor skulle vara intagna eller berättigade till intagning i riksstambok för nämnda ras och av återstående kor så många djur tillhöra lägst tredje klassen i förberedande avdelning till riksstambok, att dessa tillsammans med de kor, vilka vore intagna eller berättigade till intagning i riksstambok, utgjorde minst 90 (nu 85) procent av hela koantalet.

Antalet avelscentra skulle minska beträffande fjällras från 25 till 20 och beträffande ayrshireras från 14 till 10.

Beträffande ledningen av avelscenterverksamheten, som hittills handhafs

av en nämnd för vardera rasen, bestående för fjällrasen av ordförande och en ledamot, för ayrshirerasen däremot av ordförande och två ledamöter, har styrelsen ansett, att ledningen i fråga om vardera rasen framdeles borde anförtros åt en nämnd, bestående av ordförande och endast en ledamot, varvid dock inom vardera nämnden en suppleant borde finnas tillgänglig att inträda vid förfall för någon av de ordinarie ledamöterna.

Vad därefter kontrollen av de tävlande och eventuellt såsom avelscentra utmärkta besättningarna vidkomme, borde då det övervägande flertalet efter tävlingarnas slut såsom centra utsedda besättningarna förmodligen redan förut innehåft sådan utmärkelse, antalet resor av avelscenternämnderna kunna minskas. I vissa fall torde vidare dessa resor kunna och böra företagas av endast en ledamot av avelscenternämnden, vilken å nämndens vägnar verkställde inspektionen.

Vidare borde det icke enligt lantbruksstyrelsens mening vara alldeles utslutet, att vederbörande avelscenternämnder för utövande av viss kontroll å de olika besättningarna kunde tänkas anlita inom respektive orter verk samma lokala krafter, exempelvis premieringsnämndsordförande, husdjurskonsulenter eller liknande sakkunniga.

Med avseende å gällande föreskrifter i fråga om kontrollen å de vid avelscentrum uppfödda och till avsalu avsedda ungtjurar syntes vissa för- enklingar kunna vidtagas, utan att det med avelscenterverksamheten avsedda ändamålet därigenom på något sätt behövde åsidosättas, men varigenom betydande svårigheter såväl för avelscenternämnd som djurägare skulle undanröjas. Lantbruksstyrelsen har i sådant avseende, därest gällande bestämmelser om besiktning och märkning av avelstjurar från avelscentrum icke ansåges kunna helt utgå, tänkt sig möjligheten utav att försäljning av avelstjur från avelscentrum finge äga rum utan att tjuren genom avelscenternämndens försorg åsetts avelscentermärke, likväl under förutsättning att tjuren med hänsyn till härstamning ävensom stammodrarnas produktion godkänts av avelscenternämnden, och att anteckning härom genom nämndens försorg gjorts å för ifrågakvarande tjur utfärdad stamtavla.

Något utdelande såsom hittills skett av penningpris, s. k. uppmuntrings- pris till sådana besättningar, vilka efter tävlingarnas slut icke ansåges böra utmärkas såsom centra men dock befunnas besitta ett framstående avels- värde, har lantbruksstyrelsen ansett icke vidare vara av behovet påkallat.

Med avseende på utdelningen av penningbelopp till innehavare av avelscentrum för fjällras har lantbruksstyrelsen föreslagit följande ändrade villkor. Enligt gällande bestämmelser utdelades för besättning av fjällras, som blivit förklarad för avelscentrum, penningpris i förhållande till besättnings betydelse för nötkreatursaveln med belopp växlande mellan 300 kronor och 500 kronor. Sådant pris utginge under vart och ett av fem år, dock endast så länge besättningen innehade egenskapen av avelscentrum. Lantbruksstyrelsen ansåge, att för upprätthållande av avelscentra för fjällras ekonomiskt understöd till innehavaren fortfarande vore av behovet påkallat. Penningspris i dess nuvarande form torde likväl enligt lantbruksstyrelsens mening endast böra utdelas en gång nämligen i samband med att besättning efter den nya avelscentertävlingens avslutande förklarades såsom avelscentrum. Dyligt penningpris, som närmast syntes böra betraktas såsom ersättning för vissa av besättnings utmärkande såsom avelscentrum föranledda kostnader, borde utgå med belopp varierande mellan 400 kronor och 1,000 kronor, dock att för

besättning, som innehades av bolag eller därmed jämställd ägare penningpris icke borde utgå.

En förutsättning för att avelscentra av fjällras skulle kunna fylla de anspråk, som borde ställas på dem, ansåge lantbruksstyrelsen vara, att staten ekonomiskt underlättade inköp av lämpliga tjurar till sådant centrum. I sådant syfte har lantbruksstyrelsen föreslagit, att för varje avelscentrum av fjällras beräknades ett belopp av 500 kronor för år eller för femårsperioden 2,500 kronor, att tagas i anspråk vid inköp av stamtjur till centrat, under förutsättning att dylikt inköp skedde i samråd med vederbörande avelscenter-nämnd. Hade det för ett avelscentrum sålunda beräknade beloppet eller viss del därav icke under avelscenterperioden åtgått för tjurinköp, borde ifrå-gavarande belopp vid periodens slut utanordnas till innehavaren av centrat, under förutsättning att berättigade anmärkningar mot centrats skötsel icke framkommit. För ifrå-gavarande ändamål borde beräknas ett belopp av 10,000 kronor för år eller sammanlagt 50,000 kronor.

Slutligen har lantbruksstyrelsen framhållit, att det vore av stor vikt, att det för nötboskapskötseln i allmänhet värdefulla material, som genom avels-centerinstitutionen kunde erhållas för ärftlighetsbiologiska forskningar in-samlades och tillvaratoges. Därjämte ansåge lantbruksstyrelsen, att en bearbetning av ifrå-gavarande material av en på ärftlighetsforskningens område sakkunnig person vore i hög grad önskvärd. Härigenom skulle enligt lantbruksstyrelsens förmenande de vid tävlingen vunna erfarenheterna bättre komma landets nötkreatursskötsel till godo. Kostnaderna för dylik insamling och bearbetning hade beräknats icke överstiga 3,000 kronor för år eller tillhopa 21,000 kronor.

Totalkostnadsbeloppet härför har av lantbruksstyrelsen beräknats till 233,000 kronor enligt en i statsrådsprotollet angiven utgiftsberäkning.

Till täckande av sistnämnda belopp har ansetts böra tagas i anspråk dels liksom vid de närmast föregående tävlingarna avkastningen av fonden för hornboskaps- och fåravelns förädling, i vilket avseende beräknas tillhopa 70,000 kronor, dels ock anslag av riksdagen å sammanlagt 163,000 kronor, varav skulle komma på budgetåret 1925—1926 16,500 kronor och på budget-året 1926—1927 38,000 kronor samt på vart och ett av därpå följande fem budgetår 21,700 kronor.

För budgetåret 1925—1926 skulle således erfordras ett anslag av 16,500 kronor.

Departementschefen har intet haft att erinra mot vad lantbruksstyrelsen sålunda föreslagit rörande de nya tävlingarnas anordnande och sättet för upprätthållande av de därigenom uppkommande avelscentra, därvid han dock utgått ifrån, att de nuvarande i föreskrifterna om kontroll å vid avelscentrum uppfödda och till avsalu avsedda tjurar icke kunna helt utslutas.

Utskottet anser sig för egen del böra tillstyrka ett fortsatt upprätthållande av avelscenterinstitutionen i enlighet med vad Kungl. Maj:t i förevarande framställning föreslagit. Beträffande de i samband därmed berörda ärftlighetsbiologiska forskningarna är utskottet övertygat, att Kungl. Maj:t skall ägna denna betydelsefulla fråga sin uppmärksamhet, så att

Utskottet.

de möjligheter i förevarande avseende, som genom avelscenterinstitutionen kunna stå till buds, bliva tillvaratagna så långt som med hänsyn till det för ändamålet beräknade anslaget är möjligt.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må för bestridande av kostnaderna för förnyad tävlan för utseende av avelscentra för nötboskap anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 16,500 kronor.

*Befrämjande
i allmänhet
av svinaveln.*
(extra anslag.)

6:o) Under punkt 48 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till åtgärder för höjande av landets svinavel anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 51,000 kronor.

[48.]

Utskottet.

Det begärda anslaget, vilket beräknats efter en medelsåtgång av liksom för 1924 60,000 kronor och en påräknad reservation av 9,000 kronor, föranleder icke någon utskottets erinran. Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må till åtgärder för höjande av landets svinavel anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 51,000 kronor.

*Fåravelns
befrämjande.*

[50.]

7:o) Enligt anmälan i punkt 50 har på grund av beräknad reservation å tidigare anslag för ändamålet, någon medelsanvisning för budgetåret 1925—1926 till fåravelns befrämjande icke ansetts erforderlig, vilket utskottet härigenom velat för riksdagen

omförmåla.

*Fjäderfä-
avelns be-
främjande.*
(extra anslag.)

[51.]

8:o) Under punkt 51 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till fjäderfäavelns befrämjande anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 18,000 kronor.

Till fjäderfäavelns befrämjande har riksdagen för varje år från och med 1904 anvisat anslag å extra stat. Beloppet av detta anslag utgjorde för vart och ett av åren 1909—1920 20,000 kronor, för vardera av åren 1921 och 1922 30,000 kronor, för budgetåret 1923—1924 19,000 kronor och för innevarande budgetår 12,000 kronor. Anslaget har reservationsanslags natur.

Från anslaget tillgängliga medel hava av Kungl. Maj:t under vissa villkor ställts till Sveriges allmänna fjäderfäavelsförenings förfogande.

Kungl. Maj:ts förslag innebär en ökning med 6,000 kronor i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget för ändamålet, vilken ökning av departementschefen motiverats med, att anslaget för nu löpande

budgetår visat sig väl knappt för upprätthållande i önskvärd omfattning av fjäderfäavelsföreningens för landets fjäderfäavel betydelsefulla verksamhet.

Då utskottet icke funnit anledning till erinran mot departementschefens anslagsberäkning, hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till fjäderfäavelns befrämjande anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 18,000 kronor.

9:o) Under punkt 52 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till biskötselns befrämjande anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

Biskötselns befrämjande.
(extra anslag.)
[52.]

Till biskötselns befrämjande har riksdagen å extra stat såsom reservationsanslag anvisat för vardera av åren 1918 och 1919 6,000 kronor samt för vart och ett av åren 1920—1922 12,000 kronor. Medelsbehovet för ändamålet beräknades för 1923 till likaledes 12,000 kronor och för 1924 till 10,000 kronor, men med hänsyn till förefintlig reservation behövde nya anslag anvisas för budgetåret 1923—1924 med allenast 9,000 kronor och för innevarande budgetår med allenast 6,000 kronor.

För dispositionen av ifrågavarande anslag äro regler lämnade i kungörelsen den 9 oktober 1917 (nr 672).

Kungl. Maj:t har den 7 mars 1924 av för samma år tillgängliga medel för ändamålet disponerat ett belopp av 9,000 kronor.

Framställningen innebär, att för kalenderåret 1925 göres tillgängligt enahanda belopp som i fjolårets statsverksproposition beräknades erforderligt för kalenderåret 1924.

Utskottet biträder framställningen och hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må till biskötselns befrämjande anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 10,000 kronor.

10:o) I förslaget till riksstat för budgetåret 1925—1926 har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln upptagit ordinarie anslaget »allmänt anslag till hushållningssällskapen» med oförändrat belopp, 2,100,000 kronor.

Allmänt anslag till hushållningssällskapen.

Under förevarande punkt har departementschefen tillika motiverat uppförande i riksstaten för samma budgetår av extra anslag dels å 682,000 kronor såsom tillfälligt anslag till hushållningssällskapen för kalenderåret 1925, dels ock å 19,000 kronor såsom anslag för samma kalenderår till Göteborgs och Bohus samt Malmöhus läns hushållningsskap för till följd av

(ordinarie anslag.)
[63.]

förändrade grunder för fördelning av statsanslag till hushållningssällskapen minskat statsbidrag.

(Statsrådsprotokollet sid. 149—158.)

Utöver det ordinarie allmänna anslaget till hushållningssällskapen å 2,100,000 kronor har riksdagen såsom tillfälligt anslag för ett vart av åren 1920—1922 beviljat ett extra anslag av 682,000 kronor. För vardera av budgetåren 1923—1924 och 1924—1925 har anslaget begränsats till 433,000 kronor.

I proposition nr 107 till 1923 års riksdag framlade Kungl. Maj:t förslag till omorganisation av hushållningssällskapen m. m. Förslaget blev av riksdagen enligt skrivelse den 2 juni 1923, nr 297, i huvudsak bifallet. Författningar i ämnet hava därefter utfärdats den 8 juni 1923, nämligen dels förordning (nr 228) angående visst villkor för statsbidrag åt hushållningssällskap, dels kungörelse (nr 229) med allmänna grunder för hushållningssällskaps organisation, dels ock förordning (nr 230) angående fördelning av allmänt anslag till hushållningssällskapen såsom ersättning för till statsverket indragna brännvinsförsäljningsmedel. Nu nämnda författningar trädde samtliga i tillämpning den 1 januari 1925.

Enligt sistnämnda förordning (nr 230) skall vid fördelningen av statsbidraget så förfaras, att ett grundbelopp av 10,000 kronor tillföres varje hushållningssällskap samt att därefter av anslagets återstod sex tiondelar fördelas efter den med jordbruk och fiske sysselsatta folkmängden inom hushållningssällskapsområdena, tre tiondelar efter den övriga folkmängden inom samma områden, dock att där stad inom hushållningssällskaps område har mer än 10,000 invånare av överskjutande invånarantalet medräknas allenast tjugo procent, samt en tiondel efter arealen av sällskapens områden.

Med ingången av 1925 träder således den av 1923 års riksdag beslutade omorganisationen av hushållningssällskapen i tillämpning.

Såsom i statsrådsprotokollet erinras framhölls redan i ovanberörda proposition till 1923 års riksdag, att sällskapen i och med omorganisationen bleve i behov av ökat statsunderstöd såväl till de av omorganisationen direkt förorsakade kostnaderna, nämligen resekostnader m. m. för lantbruksombud och ledamöter i sällskapens förvaltningsutskott som ock till bedrivande av sin allmänna verksamhet, vilken förväntades genom omorganisationen erhålla en vidgad omfattning. Till täckande av förstnämnda kostnader beräknar nu departementschefen i anslutning till inom lantbruksstyrelsen verkställd utredning (se prop. nr 107 1923) 150,000 kronor. Beträffande åter anslagsbehovet till sällskapens allmänna verksamhet anför departementschefen, att den omständigheten, att erfarenhet ännu saknas om de nya bestämmelsernas allmänna verkningar, synts honom för närvarande i hög grad försvåra bedömandet av storleken av det statsbidrag, varav hushållningssällskapen utöver det nuvarande ordinarie allmänna anslaget kunde vara i

oundgängligt behov för 1925. Vid sådant förhållande och därjämte av statsfinansiella hänsyn har departementschefen ansett sig icke böra för nämnda år ifrågasätta äskande av tillfälligt extra anslag till sammanlagt högre belopp än utöver berörda 150,000 kronor ytterligare 532,000 kronor eller sålunda tillhopa 682,000 kronor. Med inräknande av det ordinarie anslaget 2,100,000 kronor skulle sålunda det totala anslagsbeloppet, ordinarie och extra, uppgå till 2,782,000 kronor. Rörande sättet för det tillfälliga anslagets fördelning mellan hushållningssällskapen har departementschefen ansett, att anslaget i sin helhet borde fördelas mellan sällskapen i samma proportion som den del av det ordinarie anslaget, som ej är grundanslag.

Med en dylik fördelningsgrund komme emellertid Göteborgs och Bohus samt Malmöhus läns hushållningssällskap att få vidkännas en minskning, vilken, om statsbidraget till sekreterares avlöning beräknades till 6,000 kronor, uppginge till 26,103 respektive 12,276 kronor.

Vid sådant förhållande har departementschefen, under erinran att riksdagen vid sitt biträdande av förslaget till omorganisation av hushållningssällskapen uttalat önskvärdheten av att så stort anslag stode till förfogande för fördelning vid de nya fördelningsgrundernas tillämpning, att intet sällskap därigenom finge vidkännas sådan direkt minskning i förut tilldelade statsbidrag, som kunde medföra tillbakagång i den dittills bedrivna verksamheten, ansett nämnda båda sällskap böra beredas ett tillfälligt understöd, avsett att underlätta övergången till den nya fördelningen av anslag hushållningssällskapen emellan. I fråga om storleken av detta understöd har departementschefen ansett detsamma skäligen böra bestämmas till i avrundat tal hälften av den för respektive sällskap inträdande minskningen av totala anslagsbeloppet eller för Göteborgs och Bohus läns hushållningssällskap 13,000 kronor och för Malmöhus läns 6,000 kronor, vilka båda belopp, tillhopa 19,000 kronor, synts departementschefen böra uppföras såsom särskilt anslag å riksstaten.

Utskottet ansluter sig till vad departementschefen i ärendet uttalat.

Med förmälan att utskottet under nästföljande punkter gör hemställan om beviljande av de ifrågasatta extra anslagen hemställer utskottet nu,

Utskottet.

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1925—1926 uppföra ordinarie anslaget »allmänt anslag till hushållningssällskapen» med oförändrat belopp 2,100,000 kronor.

Tillfälligt anslag till hushållningssällskapen. 11:o) Under återopande av vad utskottet under nästföregående punkt anfört och i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts under punkt 64 gjorda framställning hemställer utskottet,

(extra anslag.)

[64.]

att riksdagen må såsom tillfälligt anslag till hushållningssällskapen för kalenderåret 1925, att utgå enligt av departementschefen i statsrådsprotokollet tillstyrkta grunder, anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra anslag av 682,000 kronor.

Anslag till Göteborgs och Bohus samt Malmöhus läns hushållningssällskap för till följd av förändrade grunder för fördelning av statsanslag till hushållningssällskapen minskat statsbidrag. 12:o) Under återopande av vad utskottet under punkt 10 här ovan anfört och i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts under punkt 65 gjorda framställning hemställer utskottet,

(extra anslag.)

[65.]

att riksdagen må såsom anslag för kalenderåret 1925 till Göteborgs och Bohus samt Malmöhus läns hushållningssällskap för till följd av förändrade grunder för fördelning av statsanslag till hushållningssällskapen minskat statsbidrag, att utgå med respektive 13,000 kronor och 6,000 kronor, anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra anslag av 19,000 kronor.

Sekreterare hos hushållningssällskapen. 13:o) Under punkt 66 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom statsbidrag för kalenderåret 1925 till avlönande av sekreterare hos hushållningssällskapen anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra förslagsanslag av 170,000 kronor.

(extra anslag.)

[66.]

Genom kungörelse den 8 juni 1923 (nr 229) har Kungl. Maj:t fastställt allmänna grunder för hushållningssällskapens organisation, vilken författning trätt i tillämpning den 1 januari 1925. Den nya organisationen av hushållningssällskapen förutsätter statsbidrag till sällskapens sekreterare.

Sedan riksdagen förklarat sig icke hava något att erinra mot vissa i nionde huvudtiteln till 1924 års riksdag, punkt 59, angivna grunder för dylika bidrags utgående, har Kungl. Maj:t utfärdat kungörelse den 30 maj 1924 (nr 164) angående statsbidrag till avlönande av sekreterare hos hushållningssällskap. Enligt denna kungörelse kan hushållningssällskap till avlönande av en sekreterare erhålla statsbidrag med årligen dels 5,700 kronor såsom grundlön, dels ock det belopp, som må tillkomma honom såsom ålderstillägg. Ålderstilläggen äro tre, vart och ett å 500 kronor, att under vissa villkor utgå efter respektive fem, tio och femton års tjänstgöring.

Utskottet.

Kungl. Maj:ts förevarande framställning om anvisande av statsmedel för ifrågavarande ändamål innebär, såsom av ovanstående framgår, endast en konsekvens av statsmakternas redan fattade beslut. Mot anslagsberäkningen har utskottet intet att erinra.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må såsom statsbidrag för kalenderåret 1925 till avlönande av sekreterare hos hushållningssällskapen anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra förslagsanslag av 170,000 kronor.

14:o) Under punkt 68 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till åtgärder under kalenderåret 1925 för höjande av det mindre jordbruket anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor. *Höjande av det mindre jordbruket.*
(extra anslag.)
[68.]

(Statsrådsprotokollet sid. 161—163).

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade lika lydande motioner nämligen nr 27 i första kammaren av herr *Elisson m. fl.* och nr 38 i andra kammaren av herr *Ryberg m. fl.* har hemställts, att riksdagen måtte till åtgärder under kalenderåret 1925 för höjande av det mindre jordbruket för budgetåret 1925—1926 anvisa ett extra reservationsanslag av 325,000 kronor.

Motioner.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionerna.

Till åtgärder för höjande av det mindre jordbruket har för budgetåret 1924—1925 anvisats ett extra reservationsanslag av 250,000 kronor. I Kungl. Maj:ts till grund för detta riksdagens beslut liggande framställning beräknade dåvarande departementschefen, att av ifrågavarande anslag skulle till understödjande av premiering av mindre odlingsföretag och undervisning, som ej annorledes kunde erhålla statsunderstöd, få användas ett belopp av sammanlagt högst 50,000 kronor.

Kungl. Maj:t har den 1 juni 1923 utfärdat dels reglemente för med statsmedel understödda åtgärder till höjande av det mindre jordbruket (nr 244), dels ock kungörelse angående statsbidrag till dylika åtgärder (nr 245).

Kungl. Maj:ts förevarande framställning avser en ökning av anslagsanvisningen för ändamålet med 50,000 kronor.

Utskottet.

Departementschefen har till statsrådsprotokollet anfört följande:

»Den under de senaste åren minskade tillgången på medel för understödjande av åtgärder för det mindre jordbrukets höjande har givetvis medfört, att dylika åtgärder icke kommit till stånd i den omfattning, som ursprungligen med ifrågavarande anslag avsetts. Detta framgår tydligt av de ansökningar, som ingivits av hushållningssällskapen om bidrag från berörda anslag för 1924. Enligt vad jag inhämtat hava dylika ansökningar av beskaffenhet att kunna tillstyrkas uppgått till i runt tal 420,000 kronor. För att icke såsom en följd av ovan antydda inskränkning behöva riskera en tillbakagång i utvecklingen på det mindre jordbrukets område — något som enligt min mening vore att i hög grad be-

klaga — anser jag mig för 1925 böra förorda en förhöjning av nuvarande anslagsbeloppet. Av statsfinansiella skäl kan jag emellertid icke tillstyrka större höjning än till 300,000 kronor. Av ifrågavarande anslag bör såsom hittills få användas visst belopp till understödjande av mindre odlingsföretag och undervisning, som ej annorledes kan erhålla statsunderstöd. Ett fastslående av viss maximianvisning härför synes mig emellertid icke behöfligt, utan torde åt Kungl. Maj:t böra överlämnas att för de båda ändamålen anvisa medel i mån av förefallande behov.»

Motionärerna framhålla såsom skäl för sitt förslag att höja ifrågavarande anslag med 75,000 kronor eller till 325,000 kronor, att det här gällde ett område, där inskränkningarna icke borde få göra sig alltför mycket gällande, alldenstund det mindre jordbruket fortfarande behövde kraftigt understöd.

Ehuru utskottet till fullo inser vikten av att medel för ifrågavarande ändamål beredas i största möjliga utsträckning, kan utskottet av statsfinansiella skäl icke tillstyrka anvisande av högre belopp än det Kungl. Maj:t föreslagit. Utskottet har icke heller i övrigt något att erinra mot vad departementschefen anfört i ärendet.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning samt med avslag å de i ämnet väckta motionerna I: 27 och II: 38 till åtgärder under kalenderåret 1925 för höjande av det mindre jordbruket anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 300,000 kronor.

Ordnad bokfö-
ring vid
mindre jord-
bruk m. m.
(extra anslag.)

15:o) Under punkt 69 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag till åtgärder för främjande av ordnad bokfö-
ring vid mindre jordbruk m. m. anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 21,600 kronor.

[69.]

Såsom bidrag till åtgärder för främjande av ordnad bokfö-
ring vid mindre jordbruk har riksdagen årligen från och med 1912 anvisat anslag. Villkoren för erhållande av dylika bidrag äro fastställda i kungörelsen den 31 december 1915 (nr 599) med däri genom kungörelsen den 10 december 1920 (nr 825) gjord ändring. Statsbidrag utgår för varje bokföringsbyrå med *dels* visst belopp till byråns driftkostnad, *dels* visst belopp för varje upprättat bokslut för vissa jordegendomar, *dels ock* visst belopp för varje upprättat räkenskapsutdrag efter bokslut. Dessa räkenskapsutdrag bearbetas av lantbruksstyrelsen till räntabilitetsberäkningar, och kostnaderna härför gäldas från ifrågavarande anslag. — För budgetåret 1924—1925 har riksdagen härjämte för första gången beviljat medel till åstadkommande medelst särskilda produktionskostnadsundersökningar av material för en grundligare analys av jordbruksdriftens räntabilitet.

För nu nämnda ändamål har i riksstaten för budgetåret 1924—1925 uppförts ett extra reservationsanslag av 22,600 kronor, varav 5,450 kronor

avsetts för upprättande av räkenskapsutdrag, 5,750 kronor för bearbetning av dylika utdrag och 5,000 kronor för produktionskostnadsundersökningar.

Medelsbehovet för budgetåret 1925—1926 har beräknats till 23,600 kronor, varav avsetts till statsbidrag 12,850 kronor — därav för räkenskapsutdrag högst 6,100 kronor —, till bearbetning av dylika räkenskapsutdrag 5,750 kronor och till produktionskostnadsundersökningar 5,000 kronor. Med hänsyn till en påräknad reservation å anslaget av 2,000 kronor har emellertid anslagsanvisningen kunnat begränsas till 21,600 kronor.

Framställningen biträdes av utskottet, som alltså hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må såsom bidrag till åtgärder för främjande av ordnad bokföring vid mindre jordbruk m. m. anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 21,600 kronor.

16:o) I överensstämmelse med anslagsanvisningen av fjolårets riksdag och i enlighet med Kungl. Maj:ts under punkt 70 gjorda framställning hemställer utskottet,

Jordbruks-
konsulenter.
(extra anslag.)
[70.]

att riksdagen må såsom bidrag till avlönande under 1925 av högst 56 jordbrukskonsulenter anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra förslagsanslag av 265,000 kronor.

17:o) Under punkt 71 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag till avlönande under 1925 av vandringsrättare anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 105,000 kronor.

Vandrings-
rättare.
(extra anslag.)
[71.]

Såsom bidrag till avlönande av vandringsrättare i Dalarna och Norrland anvisade riksdagen första gången anslag å extra stat för 1912. Sedermera beviljades anslag för anställande av vandringsrättare även i övriga delar av landet. Anslaget har reservationsanslags natur. Medelsbehovet har för kalenderåret 1924 beräknats till 1,500 kronor för envar av 70 vandringsrättare eller tillhopa 105,000 kronor. Med hänsyn till förefintlig reservation å ifrågavarande anslag har riksdagen emellertid för budgetåret 1924—1925 för ändamålet anvisat allenast 70,000 kronor.

Under erinran att medelsbehovet för kalenderåret 1925 beräknats till enahanda belopp som för 1924, hemställer utskottet i överensstämmelse med Kungl. Maj:ts framställning,

Utskottet.

att riksdagen må såsom bidrag till avlönande under 1925 av vandringsrättare anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 105,000 kronor.

Utbildningskurser för vandringsrättare.
(extra anslag.) 18:o) Under punkt 72 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för anordnande under kalenderåret 1926 av utbildningskurser för vandringsrättare anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 2,500 kronor.

[72.] För anordnande under 1924 av utbildningskurser för vandringsrättare anvisade riksdagen för budgetåret 1923—1924 ett extra reservationsanslag av 4,000 kronor.

Bestämmelser angående utbildningskurser för vandringsrättare hava av Kungl. Maj:t meddelats den 24 november 1922. Vartannat år hava tre och vartannat år två dylika kurser pläгат anordnas.

Vid anmälan den 2 januari 1924 för Kungl. Maj:t av frågan om anslag för ifrågavarande ändamål för innevarande budgetår förklarade sig dåvarande departementschefen i betraktande av nödvändigheten att iakttaga största sparsamhet med statens medel anse, att med anordnande av utbildningskurser för vandringsrättare borde anstå under 1925, varvid han dock utgick från, att kurserna borde återupptagas så snart gynnsammare ekonomiska förhållanden inträtt. I anslutning härtill anvisades icke något anslag för ändamålet av fjolårets riksdag.

Departementschefen har — under erinran att enligt gällande bestämmelser såsom villkor för att kunna antagas till vandringsrättare fordras bland annat att hava genomgått en därtill anordnad särskild utbildningskurs — i likhet med lantbruksstyrelsen ansett anslag till kurser av ifrågavarande slag böra ånyo uppföras i riksstaten. Medelsbehovet har beräknats till 3,400 kronor, varav 900 kronor kan täckas av behållning å tidigare för ändamålet anvisade anslag.

Utskottet. Utskottet hemställer,

att riksdagen må för anordnande under kalenderåret 1926 av utbildningskurser för vandringsrättare anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 2,500 kronor.

Täckdikningsförmän.
(extra anslag.) 19:o) Under punkt 73 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag till avlöande under 1925 av täckdikningsförmän anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 12,000 kronor.

[73.] Såsom bidrag till anställande hos hushållningssällskapen av täckdikningsförmän har riksdagen anvisat reservationsanslag dels å tilläggsstat för 1921 till belopp av 30,000 kronor dels ock å extra stat för 1922 till enahanda belopp. För tiden därefter har på grund av förefintlig behållning nytt anslag icke behövt anvisas.

Medelsbehovet för ändamålet för 1925 har beräknats till 20,000 kronor, varav 8,000 kronor kan täckas av å anslaget förefintlig behållning.

Utskottet hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må såsom bidrag till avlönande under 1925 av täckdikningsförmän anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 12,000 kronor.

20:o) Under punkt 85 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att såsom bidrag för 1925 till åtgärder för befordrande av den inhemska odlingen av frö av vallväxter, foderrotfrukter och köksväxter anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 7,000 kronor.

*Befordrande
av inhemska
fröodling.*
(extra anslag.)
[85.]

För befordrande av inhemska fröodling har riksdagen från och med 1908 årligen anvisat anslag å extra stat. Medelsbehovet har under de senare åren beräknats till 22,000 kronor årligen. För innevarande budgetår har anslaget av statsfinansiella skäl begränsats till 20,000 kronor. Anslaget har karaktär av reservationsanslag.

Användningen av anslaget har så småningom utsträckts att omfatta allt flera slag av fröodlingar. Anslaget avser för närvarande enligt kunskörelsen den 8 juni 1923 (nr 191) odling av frö utav vallväxter, foderrotfrukter och köksväxter.

Medelsbehovet beräknas för 1925 till 22,000 kronor. På grund av en behållning å anslaget av 15,000 kronor kan anslagsanvisningen begränsas till 7,000 kronor.

Utskottet hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må såsom bidrag för 1925 till åtgärder för befordrande av den inhemska odlingen av frö av vallväxter, foderrotfrukter och köksväxter anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 7,000 kronor.

21:o) Under punkt 88 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till understöd åt Sveriges pomologiska förening för dess verksamhet under kalenderåret 1925 anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra anslag av 11,000 kronor.

*Sveriges
pomologiska
förening.*
(extra anslag.)
[88.]

För upprätthållande av Sveriges pomologiska förenings verksamhet under kalenderåret 1923 beviljades för budgetåret 1923—1924 ett extra anslag av 12,000 kronor. För budgetåret 1924—1925 har för verksamheten under kalenderåret 1924 anvisats 8,000 kronor, varjämte Kungl. Maj:t den 9 maj 1924 tilldelat föreningen för utarbetande av förslag till enhetlig sortering, packning och etikettering av bär och grönsaker samt för demonstrerande vid utställningar av metoder i sådant avseende ett statsbidrag av 1,500 kronor från reservationsanslaget till befrämjande i allmänhet av jordbruk och lantmannanäringar.

Utskottet. I anslagsberäkningen ingår visst belopp för åtgärder i syfte att underlätta produkternas avsättning.

Utskottet, som icke funnit anledning till erinran mot den gjorda beräkningen av statsbidraget till föreningen, vill i detta sammanhang såsom en betydelsefull angelägenhet framhålla, att jämväl vid undervisningsanstalterna på trädgårdsodlingens område nödig uppmärksamhet ägnas frågan om produkternas försäljning.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till understöd åt Sveriges pomologiska förening för dess verksamhet under kalenderåret 1925 anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra anslag av 11,000 kronor.

Befrämjande av linodling. (extra anslag.) 22:o) Under punkt 89 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till åtgärder under 1925 för befrämjande av linodling anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 8,000 kronor.
[89.]

Motion. I detta sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion nr 37 av herr *Lorichs m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen måtte besluta att till åtgärder för befrämjande av linberedning för budgetåret 1925—1926 anvisa ett extra reservationsanslag av 6,000 kronor.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd härför, hänvisas till motionen.

Till åtgärder för främjande av linodling och linberedning har riksdagen å extra stat för ett vart av åren 1920—1922 anvisat ett reservationsanslag av 16,000 kronor, varav 10,000 kronor avsetts för linodling och 6,000 kronor för linberedning. För tiden därefter har, bland annat på grund av förefintliga reservationer, nytt anslag anvisats allenast för budgetåret 1923—1924 med 5,500 kronor.

Den för linberedning avsedda delen av anslaget har använts till anställande under kommerskollegium av en statens instruktör för linberedning. Denna befattning har emellertid indragits med utgången av budgetåret 1923—1924.

Utskottet. I fråga om det av Kungl. Maj:t för budgetåret 1925—1926 äskade anslaget för främjande av linodling har utskottet intet att erinra.

Rörande därefter det i motionen väckta förslaget att nu åter upptaga anslag för upprätthållande av den på sätt ovan nämnts från och med den 1 juli 1924 indragna linberedningsinstruktörfattningen vill utskottet erinra om de motiv, som föranledde vidtagande av denna åtgärd. I sitt

yttrande rörande denna fråga i nionde huvudtiteln till 1924 års riksdag anförde dåvarande departementschefen i ämnet följande:

»Vad angår behovet av medel för fortsatt anställande av en instruktör för *linberedning* anhåller jag få erinra att, jämlikt av Kungl. Maj:t den 22 december 1919 rörande nämnde instruktörs verksamhet fastställda grunder, denne har till huvuduppgift dels att, i samband med utförande av eget arbete, åskådliggöra, huru linet lämpligen bör beredas, ävensom tillhandagå med råd i avseende å bedömandet av lin och dess behov av mer eller mindre grad av bearbetning samt i övriga till beredningsarbetet hörande frågor, dels ock att företaga resor inom landet för att utröna linberedningens ståndpunkt. Av vad kommerskollegium i ärendet anförde torde framgå, att den rådgivande och upplysande verksamhet, linberedningsinstruktören sålunda utövat, varit av rätt betydande omfattning och mötts av ganska stort intresse. Det lär dock icke kunna förnekas, att en dylik verksamhet numera sedan kristidens brist på lin upphört, förlorat i betydelse och att ett inställande därav icke skulle medföra någon kännbarare olägenhet.

Jag finner mig därför och i betraktande jämväl av sparsamhetsskäl böra tillstyrka, att — såsom kommerskollegium ock ifrågasatt — förevarande befattning indrages från och med utgången av nu löpande budgetår.»

Denna ståndpunkt föranledde icke någon gensaga från utskottets eller riksdagens sida.

Då vare sig i motionen eller eljest några omständigheter framkommit av beskaffenhet att böra föranleda ett frångående av den förlidet år intagna ståndpunkten, kan utskottet icke biträda motionärernas förslag.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

1) att riksdagen må till åtgärder under 1925 för befämjande av linodling anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 8,000 kronor;

2) att den väckta motionen II:37 ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

23:o) Under punkt 99 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för befämjande under kalenderåret 1925 av en planmässig organisation och utveckling av landsbygdens elektrifiering anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra anslag av 50,000 kronor.

(Statsrådsprotokollet sid. 237 och 238.)

Landsbygdens elektrifiering.

(extra anslag.)

[99.]

Därjämte hava inom riksdagen väckts följande till jordbruksutskottet hänvisade motioner, nämligen

Motioner.

1) nr 113 i andra kammaren av herr *Jönsson* i Boa *m. fl.* likalydande med nr 44 i första kammaren av herr *Clemedtson m. fl.*, vari hemställts, att riksdagen för befämjande under kalenderåret 1925 av en planmässig organisation och utveckling av landsbygdens elektrifiering måtte anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra anslag av 100,000 kronor i stället för av Kungl. Maj:t äskade 50,000 kronor;

2) nr 130 i första kammaren av herr *Lundell m. fl.* likalydande med nr 250 i andra kammaren av herr *Magnusson* i Skövde *m. fl.*, vari hemställt, att riksdagen ville för främjandet under år 1925 av en planmässig organisation och utveckling av landsbygdens elektrifiering anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra anslag av 75,000 kronor att under villkor Kungl. Maj:t må föreskriva ställas till förfogande för länsstyrelserna och riksföreningen för landsbygdens elektrifiering.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för dessa framställningar, hänvisas till motionerna.

Med anledning av väckta motioner anvisade 1918 års lagtima riksdag för vartdera av åren 1918 och 1919 ett anslag av 100,000 kronor för att, i vad på länsstyrelserna lämpligen kunde ankomma, främja en planmässig organisation av landsbygdens elektrifiering. På framställning av Kungl. Maj:t har motsvarande belopp anvisats även för åren 1920—1922. För kalenderåren 1923 och 1924 hava i riksstaten för budgetåren 1923—1924 och 1924—1925 uppförts såsom extra anslag respektive 65,000 kronor och 50,000 kronor.

Utskottet.

Ehuru utskottet är fullt övertygat om betydelsen för främjande av landsbygdens elektrifiering av den genom ifrågavarande anslag organiserade verksamheten, kan utskottet av statsfinansiella skäl icke tillstyrka högre anslag för ändamålet än Kungl. Maj:t föreslagit.

Utskottet hemställer därför,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande framställning samt med avslag å de i ämnet väckta motionerna I: 44 och 130 samt II: 113 och 250 för främjande under kalenderåret 1925 av en planmässig organisation och utveckling av landsbygdens elektrifiering anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra anslag av 50,000 kronor.

Fiskets befrämjande i de särskilda orterna.

24:o) Ordinarie reservationsanslaget till fiskets befrämjande i de särskilda orterna har av Kungl. Maj:t i förslaget till riksstat för budgetåret 1925—1926 upptagits med oförändrat belopp 78,500 kronor.

(ordinarie anslag.)
[108.]

I anledning av ett av lantbruksstyrelsen framställt förslag om viss höjning av anslaget i syfte att kunna återupptaga insamlandet av fiskeristatistik beträffande sötvattenfisket har departementschefen anfört följande:

»I betraktande av att ovannämnda begränsning ifråga om insamlande av primäruppgifter för fiskeristatistik genomförts så sent som förlidet år och därjämte med hänsyn till vad statskontoret i ärendet anfört, anser jag mig icke böra i angivet syfte nu ifrågasätta någon anslagsförhöjning.

Emellertid kan det i vissa fall vara särskilt av behovet påkallat, att statistiska uppgifter insamlas över sötvattenfisket. Ett sådant fall erbjuder sjön Vättern. I densamma bedrives av lantbruksstyrelsen en större fiskodling och, för att kunna bedöma nyttan av denna odling, är det nödvändigt att äga tillgång till statistik över fisket i sjön. Likaså kan det på grund av regleringar av vattendrag vara i hög grad önskvärt att hava statistik över t. ex. laxfisket i ett sådant vattendrag. Då emellertid i dylika fall endast kan bliva fråga om mindre belopp, torde Kungl. Maj:t kunna av anslaget till befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen utanordna nödiga medel för ändamålet.»

Med instämmande i vad departementschefen sålunda anført hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1925—1926 uppföra ordinarie reservationsanslaget till fiskets befrämjande i de särskilda orterna med oförändrat belopp 78,500 kronor.

25:o) Ordinarie reservationsanslaget till skogshushållning i allmänhet har av Kungl. Maj:t i förslaget till riksstat för budgetåret 1925—1926 upptagits med oförändrat belopp 20,000 kronor.

Skogshushållning i allmänhet.

(ordinarie anslag.)

[123.]

Utskottet hemställer,

att riksdagen må i riksstaten för budgetåret 1925—1926 uppföra ordinarie reservationsanslaget till skogshushållning i allmänhet med oförändrat belopp 20,000 kronor.

Stockholm den 13 februari 1925.

På jordbruksutskottets vägnar:

O. NILSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

under punkterna 1—18

från första kammaren: herrar *Hellström*, *Sederholm*, *Nilsson* i *Kabbarp*, *Boberg*, *Ingeström*, *Norin* och *Gabrielsson*, samt

från andra kammaren: herrar *Nilsson* i *Tånga*, *Olsson* i *Broberg*, *Johansson* i *Uppmälby*, *Pettersson* i *Bjälbo*, *Carlström*, *Uddenberg* i *Karlskoga*, *Aarnseth* och *Johansson* i *Hallagården*;

Bihang till riksdagens protokoll 1925. 10 saml. 3 häft. (Nr 5.)

3

under punkterna 19—22

från första kammaren: herrar *Hellström, Sederholm, Nilsson* i Kabbarp, *Ingeström, Norin, Lundell* och *Gabrielsson*, samt

från andra kammaren: herrar *Nilsson* i Tånga, *Johansson* i Uppmälby, *Pettersson* i Bjälbo, *Carlström, Uddenberg* i Karlskoga, *Aarnseth, Lorichs* och *Johansson* i Hallagården;

under punkterna 23—25

från första kammaren: herrar *Hellström, Nilsson* i Kabbarp, *Ingeström, Norin, greve Wachtmeister, Lundell* och *Gabrielsson*, samt

från andra kammaren: herrar *Nilsson* i Tånga, *Johansson* i Uppmälby, *Pettersson* i Bjälbo, *Carlström, Uddenberg* i Karlskoga, *Aarnseth, Lorichs* och *Johansson* i Hallagården.

Reservationer:

Under punkt 14 (mindre jordbruket)

av herrar *Gabrielsson* och *Johansson* i Hallagården, som ansett, att utskottet bort tillstyrka de i ämnet väckta motionerna.

Under punkt 23 (landsbygdens elektrifiering)

av herrar *Lundell, Ingeström, greve Wachtmeister, Gabrielsson, Lorichs* och *Johansson* i Hallagården, som ansett, att utskottet bort tillstyrka herr *Lundells* motion om ett anslag av 75,000 kronor.